

Jaarrekening 2016

Piet Heinkade 181-H, 1019 HC Amsterdam, 088-7210380, www.ncdo.nl, info@ncdo.nl, KvK 41215665

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, 9 JUNI 2017

paraaf voor identificeerlijedeleinden:

**Stichting NCDO
Dhr. J.B. Wijbrandi
Piet Heinkade 181h
10910 HC AMSTERDAM**

Jaarrekening 2016

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, - 9 JUNI 2017

paraaf voor identificatiedoeleinden:

Stichting NCDO
Dhr. J.B. Wijbrandi
Piet Heinkade 181h
10910 HC AMSTERDAM

Jaarrekening 2016

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1. Rapport

1.1	Algemeen	2
1.2	Resultaatvergelijking	3
1.3	Financiële positie	7

2. Bestuursverslag

2.1	Bestuursverslag	8
-----	-----------------	---

3. Jaarrekening

3.1	Balans per 31 december 2016	11
3.2	Staat van baten en lasten over 2016	13
3.3	Kasstroomoverzicht over 2016	14
3.4	Toelichting op de jaarrekening	15
3.5	Toelichting op de balans	19
3.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	24
3.7	Gebeurtenissen na balansdatum	26

4. Overige gegevens

4.1	Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016	27
4.2	Controleverklaring van de accountant	27

5. Bijlagen

5.1	Toelichting bezoldiging van Bestuurder en Raad van Toezicht (WNT)	28
-----	---	----

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, 9 JUNI 2017
paraaf voor identificatiedoeleinden:

1.1 Algemeen

Oprichting

Blijkens de akte d.d. 28 december 1995 werd de stichting Stichting NCDO per genoemde datum opgericht.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41215665.

Doelstelling

Stichting NCDO heeft ten doel om het maatschappelijk en politiek draagvlak in mondiaal burgerschap en internationale samenwerking te handhaven en versterken.

Subsidietoekening

De jaarrekening is een samengevoegde jaarrekening van NCDO (subsidiebeschikking 2014-2017 ad € 12 miljoen), (subsidiebeschikking 2011-2014 ad € 38,5 miljoen) en (subsidiebeschikking NCDO/POP 2007 - 2010 ad € 130,4 miljoen).

Subsidiebeschikking 2007-2010 betreft de financiële afwikkeling met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De uitbetaling van de wachtgeldregeling van de reorganisatie 2010/2011 vindt plaats via deze beschikking, waarvoor in de jaarrekening 2010 een voorziening reorganisatie is opgenomen. Reorganisatievoorziening 2014/2015 is volledig financieel afgewikkeld met de subsidiebeschikking 2011-2014.

De subsidiebeschikking van 2011-2014 is in 2015 vastgesteld door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De subsidiebeschikking van 2015-2017 wordt in 2018 vastgesteld door het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

1.2 Resultaatvergelijking

Ter analyse van het resultaat van de stichting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de staat van baten en lasten.

	2016		2015	
	€	%	€	%
Baten	5.606.155	100,0%	6.568.224	100,0%
Activiteitenlasten	1.588.740	28,3%	2.538.122	38,6%
Bruto exploitatieresultaat	4.017.415	71,7%	4.030.102	61,4%
Lonen en salarissen	1.657.562	29,6%	1.933.682	29,4%
Sociale lasten	253.015	4,5%	283.814	4,3%
Pensioenlasten	194.622	3,5%	235.197	3,6%
Afschrijvingen materiële vaste activa	49.431	0,9%	59.879	0,9%
Overige personeelskosten	44.606	0,8%	148.165	2,3%
Huisvestingskosten	128.689	2,3%	136.042	2,1%
Kantoorkosten	128.584	2,3%	250.066	3,8%
Algemene kosten	201.917	3,6%	238.112	3,6%
Beheerslasten	2.658.426	47,5%	3.284.957	50,0%
Exploitatieresultaat	1.358.989	24,2%	745.145	11,4%
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	7.235	0,1%	14.865	0,2%
Rentelasten en soortgelijke kosten	(1.392)	0,0%	(1.731)	0,0%
Som der financiële baten en lasten	5.843	0,1%	13.134	0,2%
Bijzondere baten	-	0,0%	14.221	0,2%
Bijzondere lasten	(3.716)	-0,1%	(1.201.704)	-18,3%
Som der bijzondere baten en lasten	(3.716)	-0,1%	(1.187.483)	-18,1%
Resultaat	1.361.116	24,2%	(429.204)	-6,5%

1.2 Resultaatvergelijking

Het resultaat 2016 is ten opzichte van 2015 gestegen met € 1.790.320. De ontwikkeling van het resultaat 2016 ten opzichte van 2015 kan als volgt worden weergegeven:

	€	€
Het resultaat is gunstig beïnvloed door:		
<i>Daling van:</i>		
Activiteitenlasten	949.382	
Lonen en salarissen	276.120	
Sociale lasten	30.799	
Pensioenlasten	40.575	
Afschrijvingen materiële vaste activa	10.448	
Overige personeelskosten	103.559	
Huisvestingskosten	7.353	
Kantoorkosten	121.482	
Algemene kosten	36.195	
Rentelasten en soortgelijke kosten	339	
Bijzondere lasten	<u>1.197.988</u>	
		2.774.240
Het resultaat is ongunstig beïnvloed door:		
<i>Daling van:</i>		
Baten	962.069	
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	7.630	
Bijzondere baten	<u>14.221</u>	
		<u>983.920</u>
Stijging resultaat		<u><u>1.790.320</u></u>

1.2 Resultaatvergelijking

Ter analyse van het resultaat van de stichting ten opzichte van de begroting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de staat van baten en lasten.

	2016		Begroting 2016	
	€	%	€	%
Baten	5.606.155	100,0%	5.561.000	84,7%
Activiteitenlasten	1.588.740	28,3%	1.890.000	28,8%
Bruto exploitatieresultaat	4.017.415	71,7%	3.671.000	55,9%
Lonen en salarissen	1.657.562	29,6%	1.797.000	27,4%
Sociale lasten	253.015	4,5%	210.000	3,2%
Pensioenlasten	194.622	3,5%	190.000	2,9%
Afschrijvingen materiële vaste activa	49.431	0,9%	55.000	0,8%
Overige personeelskosten	44.606	0,8%	100.000	1,5%
Huisvestingskosten	128.689	2,3%	125.000	1,9%
Kantoorkosten	128.584	2,3%	162.000	2,5%
Algemene kosten	201.917	3,6%	260.000	4,0%
Beheerslasten	2.658.426	47,5%	2.899.000	44,2%
Exploitatieresultaat	1.358.989	24,2%	772.000	11,7%
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	7.235	0,1%	-	0,0%
Rentelasten en soortgelijke kosten	(1.392)	0,0%	(2.000)	0,0%
Som der financiële baten en lasten	5.843	0,1%	(2.000)	0,0%
Bijzondere lasten	(3.716)	-0,1%	-	0,0%
Som der bijzondere baten en lasten	(3.716)	-0,1%	-	0,0%
Resultaat	1.361.116	24,2%	770.000	11,7%

1.2 Resultaatvergelijking

Het resultaat 2016 is ten opzichte van de begroting gestegen met € 591.116. De ontwikkeling van het resultaat 2016 ten opzichte van de begroting kan als volgt worden weergegeven:

	€	€
Het resultaat is gunstig beïnvloed door:		
<i>Stijging van:</i>		
Baten	45.155	
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	7.235	
<i>Daling van:</i>		
Activiteitenlasten	301.260	
Lonen en salarissen	139.438	
Afschrijvingen materiële vaste activa	5.569	
Overige personeelskosten	55.394	
Kantoorkosten	33.416	
Algemene kosten	58.083	
Rentelasten en soortgelijke kosten	608	
	<u>608</u>	646.158
Het resultaat is ongunstig beïnvloed door:		
<i>Stijging van:</i>		
Sociale lasten	43.015	
Pensioenlasten	4.622	
Huisvestingskosten	3.689	
Bijzondere lasten	3.716	
	<u>3.716</u>	55.042
Stijging resultaat		<u><u>591.116</u></u>

Het resultaat is gunstig beïnvloed door lagere Activiteitenlasten en personeelskosten.

1.3 Financiële positie

Ter analyse van de financiële positie van de stichting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balans.

	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
Op korte termijn beschikbaar:				
Vorderingen	318.470		173.157	
Liquide middelen	<u>6.460.173</u>		<u>4.411.660</u>	
Liquiditeitssaldo		6.778.643		4.584.817
Af: kortlopende schulden		<u>1.720.776</u>		<u>487.211</u>
Werkkapitaal		5.057.867		4.097.606
Vastgelegd op lange termijn:				
Materiële vaste activa	<u>25.276</u>		<u>74.707</u>	
		25.276		74.707
Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen		<u>5.083.143</u>		<u>4.172.313</u>
Deze financiering vond plaats met:				
Eigen vermogen		2.214.301		853.185
Voorzieningen		<u>2.868.842</u>		<u>3.319.128</u>
		<u>5.083.143</u>		<u>4.172.313</u>

Blijkens deze opstelling is het werkkapitaal per 31 december 2016 ten opzichte van 31 december 2015 gestegen met € 960.261.

2.1 Bestuursverslag

Algemeen

Stichting Nationale Commissie Duurzame Ontwikkeling (NCDO) te Amsterdam.

Doelstelling van NCDO is het leveren van een bijdrage aan inzicht in, kennis over en betrokkenheid bij Internationale samenwerking en duurzame mondiale ontwikkeling, inclusief de rol die Nederland daarin speelt ten behoeve van de Nederlandse burger en overheid.

Bestuur en Raad van Toezicht

Het Bestuur van NCDO bestond in 2016 uit een persoon, Prof. Dr. Arie de Ruijter. Op 28 februari 2017 heeft deze bestuurder ontslag genomen. Op 1 maart 2017 is Dhr. Jan Bouke Wijbrandi als nieuwe directeur/bestuurder aangesteld. Raad van Toezicht bestaat uit vier leden;

Dhr. Drs. Pieter van Geel (voorzitter)
Dhr. Drs. Jan Hoekema (vice-voorzitter)
Dhr. Herman Mulder (audit commissie)
Mevr. Prof. dr. Annelies Zoomers (lid)

Het Bestuur en de Raad van Toezicht hebben zich in 2016 voornamelijk bezig gehouden met de herpositionering van NCDO en de heroriëntatie op de toekomst van NCDO en de samenstellende delen na afloop van de huidige subsidieperiode op 1 januari 2018. Het Bestuur en de Raad hebben zich net als het voorgaande jaar gebogen over de revitalisering van NCDO, waarbij aandacht is geschonken aan verzakelijking, versobering en de noodzaak tot het aanbrengen van focus (kiezen van een beperkt aantal kerntaken).

De leden van de Raad van Toezicht hebben recht op vacatiegeld en een vergoeding voor gemaakte onkosten. Specificatie hiervan is te vinden in hoofdstuk 5.

Beleid en Activiteiten

NCDO zet in 2017 verder in op het uitbouwen van twee primaire platforms tot breed gedragen knooppunten voor betrokkenheid bij mondiale vraagstukken. Dat zijn de platforms Samsam en OneWorld.

Samsam en OneWorld zijn goed verankerd binnen de werkvelden waarin zij functioneren; in 2016 is de positionering van deze platforms (en onderdelen daarvan) binnen netwerken verder verstevigd, ook financieel door middel van de gerealiseerde inkomsten. Dat betekent dat beide blijven werken aan scherpere proposities die passen bij de positie van hun platforms in netwerken, de aard en omvang van ons bereik en de inhoudelijke verbeteringen die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd.

Het onderzoek van NCDO, uitgevoerd onder de naam Kaleidos Research heeft een unieke en stevige positie in ons werkveld. Onderzoeksactiviteiten zijn van belang voor het functioneren van de platforms, maar kunnen deels ook op eigen kracht rekenen op belangstelling van marktpartijen.

Belangrijke bestuurlijke voornemens voor 2017:

1. Versterking bestedingsdiscipline en herziening begrotingsystematiek.
2. Voortzetting van beleid gericht op versoberen en verzakelijken.
3. Concentratie op beperkte aantal inhoudelijke kernthema's.
4. Nader onderzoek naar verzelfstandiging van de drie onderdelen One World, Samsam en Kaleidos Research.

In 2014 heeft NCDO het strategisch beleidsplan 2015-2017 'NCDO: Bruggenbouwer tussen Burger, Overheid en Bedrijfsleven' opgesteld en mede op basis daarvan afspraken gemaakt met het ministerie van Buitenlandse zaken over subsidiering in de periode 2015-2017 van € 12 miljoen. Dit betreft een aanbouwsubsidie. Vanaf 2018 zal NCDO geen beroep kunnen doen op een subsidiebijdrage van het ministerie voor mogelijke afvloeiing van medewerkers. NCDO dient zich voor te bereiden op een zelfstandige toekomst van de onderdelen, ook in financiële zin.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, 9 JUNI 2017
plaats voor identificatiecode

2.1 Bestuursverslag

De subsidie voor de jaren 2015-2017 is verleend op basis van zowel een inhoudelijk plan voor de jaren 2015-2017 als een financieel transitieplan, waarbij het percentage inkomsten uit andere bronnen dan subsidie van overheid in een stevig tempo wordt opgevoerd. De subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken bedraagt voor de jaren 2015 tot en met 2017 maximaal 12 miljoen euro. Het bedrag per jaar neemt jaarlijks af. NCDO dient rekening te houden met mogelijke afvloeiing van medewerkers binnen deze financiële kaders.

Resultaat NCDO 2016

De lasten in 2016 zijn 500.000 lager ten opzichte van de begroting, voornamelijk door lagere personeelslasten en activiteitskosten. De begrote reservering van € 770.000 voor de afvloeiingsregeling van de medewerkers is gerealiseerd. Het resultaat in 2016 bedraagt daardoor € 1.361.116.

Meer gedetailleerde toelichtingen op de gerealiseerde kosten 2016 ten opzichte van de begroting 2016 zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van de jaarrekening.

Hieronder vindt u een beknopte versie van de begroting voor 2017.

Begroting voor het boekjaar 2017

	€	€
Subsidie Baten	3.725.000	
Marktbaten One World	680.000	
Marktbaten Samsam	150.000	
Marktbaten Kaleidos Research	147.500	
Saldo		4.702.500
Overige opbrengsten		-
Bruto exploitatieresultaat		4.702.500
Activiteitenlasten		2.393.500
Personeelslasten		1.859.500
Beheerslasten		449.500
Saldo		4.702.500
Exploitatieresultaat		-
Resultaat uit gewone exploitatie		-
Resultaat		-

Reserves

Het resultaat van € 1.361.116 is in zijn geheel toegevoegd aan de bestemmingsreserve revitalisering die begin 2016 een saldo had van € 853.140. Deze reserve is noodzakelijk voor de revitalisering die NCDO wil realiseren ter voorbereiding op een aflopende hoogte van subsidie vanuit het ministerie van Buitenlandse Zaken van 2015 tot en met 2017. Deze revitalisering zal bekostigd worden uit de bestemmingsreserve revitalisering.

AMSTERDAM, 30 mei 2017

Jan Bouke Wijbrandi
Directeur-bestuurder

3. JAARREKENING

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, - 9 JUNI 2017

paraaf voor identificatiedoelinden:

3.1 Balans per 31 december 2016

(Na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Inventaris	[1]	<u>25.276</u>	<u>74.707</u>	74.707
		25.276		
Vlottende activa				
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	[2]	220.573	74.287	
Subsidievorderingen		9.659	12.601	
Overlopende activa	[4]	<u>88.238</u>	<u>86.269</u>	
		318.470		173.157
<i>Liquide middelen</i>	[5]	6.460.173		4.411.660
Totaal activazijde		<u><u>6.803.919</u></u>	<u><u>4.659.524</u></u>	

3.1 Balans per 31 december 2016
(Na resultaatbestemming)

	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Stichtingskapitaal		45		45
Bestemmingsreserves	[6]	<u>2.214.256</u>	<u>853.140</u>	853.185
		2.214.301		
Voorzieningen				
Overige voorzieningen	[7]	<u>2.868.842</u>	<u>3.319.128</u>	3.319.128
		2.868.842		
Kortlopende schulden				
Crediteuren	[8]	81.621	98.589	
Overige schulden	[9]	109.347	130.216	
Overlopende passiva	[10]	<u>1.529.808</u>	<u>258.406</u>	
		1.720.776		487.211
Totaal passivazijde		<u>6.803.919</u>	<u>4.659.524</u>	

3.2 Staat van baten en lasten over 2016

		2016	Begroting 2016	2015
		€	€	€
Subsidiebatens	[11]	4.000.000	4.000.000	5.000.000
Batens	[12]	1.606.155	1.561.000	1.568.224
Totaal Batens		5.606.155	5.561.000	6.568.224
Activiteiten lasten	[13]	1.588.740	1.890.000	2.538.122
Activiteitenlasten		1.588.740	1.890.000	2.538.122
Bruto exploitatieresultaat		4.017.415	3.671.000	4.030.102
Lonen en salarissen	[14]	1.657.562	1.797.000	1.933.682
Sociale lasten	[15]	253.015	210.000	283.814
Pensioenlasten	[16]	194.622	190.000	235.197
Afschrijvingen materiële vaste activa	[17]	49.431	55.000	59.879
Overige personeelskosten	[18]	44.606	100.000	148.165
Huisvestingskosten	[19]	128.689	125.000	136.042
Kantoorkosten	[21]	128.584	162.000	250.066
Algemene kosten	[22]	201.917	260.000	238.112
Beheerslasten		2.658.426	2.899.000	3.284.957
Exploitatieresultaat		1.358.989	772.000	745.145
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	[24]	7.235	-	14.865
Rentelasten en soortgelijke kosten	[25]	(1.392)	(2.000)	(1.731)
Som der financiële baten en lasten		5.843	(2.000)	13.134
Bijzondere baten	[26]	-	-	14.221
Bijzondere lasten	[27]	(3.716)	-	(1.201.704)
Som der bijzondere baten en lasten		(3.716)	-	(1.187.483)
Resultaat uit gewone exploitatie		1.361.116	770.000	(429.204)
Resultaat		1.361.116	770.000	(429.204)
Bestemming resultaat:				
Bestemmingsreserve		1.361.116	-	-429.204
		1.361.116	-	-429.204

3.3 Kasstroomoverzicht over 2016

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2016	
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat		1.358.989
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	[17] 49.431	
Mutatie voorzieningen	[7] (450.286)	
		(400.855)
Verandering in werkkapitaal:		
Vorderingen	[2] (145.313)	
Kortlopende schulden (excl. schulden aan kredietinstellingen)	[8] 1.233.565	
		1.088.252
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		2.046.386
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	[24] 7.235	
Rentelasten en soortgelijke kosten	[25] (1.392)	
Bijzondere baten	[26] -	
Bijzondere lasten	[27] (3.716)	
		2.127
Kasstroom uit operationele activiteiten		2.048.513
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	-	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-
		<u>2.048.513</u>
Mutatie geldmiddelen		
		<u>2.048.513</u>
Toelichting op de geldmiddelen		
Stand per 1 januari		4.411.660
Mutatie geldmiddelen		2.048.513
Stand per 31 december		<u>6.460.173</u>

3.4 Toelichting op de jaarrekening

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1 'Kleine Organisaties zonder winststreven'.

Organisatie

Stichting NCDO, statutair gevestigd te AMSTERDAM is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41215665.

Activiteiten

De activiteiten van Stichting NCDO, statutair gevestigd te AMSTERDAM, bestaan voornamelijk uit: Het leveren van een bijdrage aan inzicht in, kennis over en betrokkenheid bij internationale samenwerking en duurzame mondiale ontwikkeling, inclusief de rol die Nederland daarin speelt ten behoeve van de Nederlandse burger en overheid.

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Piet Heinkade 181h te AMSTERDAM.

Personeelsleden

Gedurende het jaar 2016 waren gemiddeld 35 werknemers in dienst op basis van een fulltime dienstverband. In het jaar 2015 waren dit 40 werknemers.

Bezoldiging van bestuurder en Raad van Toezicht

Voor de bezoldiging van bestuurder kwam in 2016 een bedrag van € 63.582 (2015: € 128.857) ten laste van de stichting NCDO.

Voor de bezoldiging van Raad van Toezicht kwam in 2016 een bedrag van € 13.875 (2015: € 16.875) ten laste van de stichting NCDO.

De vergoeding voldoet aan de regelgeving inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De WNT-norm bedraagt voor 2016 € 168.000.

Valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's. Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling. Eventuele koersverschillen worden opgenomen in de staat van baten en lasten.

3.4 Toelichting op de jaarrekening

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016

Voor de verwerking van het saldo over het boekjaar 2016 wordt verwezen naar de staat van baten en lasten.

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING

Algemeen

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Afschrijvingspercentages:

Inventaris/Software/Hardware 20-33 %

Vorderingen

De kortlopende vorderingen betreffen de vorderingen met een looptijd korter dan één jaar. Deze worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting. Het betreffen de direct opeisbare vorderingen op kredietinstellingen en kasmiddelen.

Eigen vermogen

Voorzieningen

Voorziening reorganisatie:

De opgenomen voorziening betreft toekomstige wachtgeldverplichtingen en transitievergoedingen als gevolg van de reorganisatie NCDO 2010/2011, 2014/2015 en 2015/2016.

3.4 Toelichting op de jaarrekening

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden betreffen de schulden met een looptijd korter dan één jaar. Deze worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Baten

Onder baten wordt verstaan de bedragen voor de in het verslagjaar geleverde goederen of diensten na aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen, alsmede de baten uit hoofde van giften, subsidies, sponsorbijdragen en overige ontvangsten.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Activiteitenlasten

Onder de activiteitenlasten wordt verstaan de direct aan de baten toe te rekenen lasten.

Beheerslasten

De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenlasten

NCDO heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het ABP. NCDO heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen ingeval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het effect van hogere premies. Gezien het bovenstaande heeft NCDO de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrageregelingen en alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

3.4 Toelichting op de jaarrekening

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschafwaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van de vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen. Boekwinsten echter alleen voor zover deze niet in mindering zijn gebracht op investeringen.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffende op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten komen ten gunste van de exploitatie. De renteinkomsten worden in overeenstemming met de subsidievoorwaarden aangewend voor de financiering van activiteiten.

Bijzondere baten en lasten

De bijzondere baten en lasten betreffen de resultaten welke niet uit de normale bedrijfsuitoefening voortkomen en van incidentele aard zijn.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers.

Belastingen, rentebaten en soortgelijke opbrengsten, alsmede rentelasten en soortgelijke kosten, worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De verkrijgingsprijs van verworven deelnemingen in groepsmaatschappijen wordt opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geldmiddelen heeft plaatsgevonden.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

3.5 Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa [1]

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	<u>Totaal 2016</u>	<u>Totaal 2015</u>
	€	€
Aanschafwaarde	244.993	282.564
Cumulatieve afschrijvingen	<u>(170.286)</u>	<u>(139.016)</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>74.707</u>	<u>143.548</u>
Desinvesteringen	-	(37.571)
Afschrijvingen desinvesteringen	-	28.609
Afschrijvingen	<u>(49.431)</u>	<u>(59.879)</u>
Mutaties 2016	<u>(49.431)</u>	<u>(68.841)</u>
Aanschafwaarde	244.993	244.993
Cumulatieve afschrijvingen	<u>(219.717)</u>	<u>(170.286)</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>25.276</u>	<u>74.707</u>

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
	€	€
Handelsdebiteuren [2]		
Debiteuren	<u>220.573</u>	<u>77.375</u>
	220.573	77.375
Voorziening oninbare debiteuren	-	(3.088)
	<u>220.573</u>	<u>74.287</u>

Hoge debiteurensaldo is het gevolg van meer gefactureerde opbrengsten in december 2016. Alle gefactureerde opbrengsten zijn tot en met April 2017 ontvangen.

Subsidievorderingen

Subsidievordering	<u>9.659</u>	<u>12.601</u>
-------------------	--------------	---------------

3.5 Toelichting op de balans

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Overlopende activa [4]		
Nog te ontvangen bedragen	56.627	30.786
Vooruitbetaalde organisatiekosten	24.000	34.898
Te verrekenen BTW	7.611	14.006
Kasvoorschot	-	1.500
Vooruitbetaalde activiteitenkosten	-	500
Rekening Courant NCDO oud	-	4.579
	<u>88.238</u>	<u>86.269</u>
Liquide middelen [5]		
NL17 RABO 3180 530 227	2.467.223	1.351.697
NL45 RABO 3180 530 111	2.422.816	6.806
NL94 RABO 3314 3833 12	1.277.189	1.446.539
NL41 TRIO 0198 0274 19	195.950	1.176.471
NL55 TRIO 0197 9614 01	74.922	218.181
NL70 RABO 0154 4366 66	18.469	2.505
NL51 RABO 0102 8291 28	2.738	884
NL96 RABO 0130 7471 49	866	208.577
	<u>6.460.173</u>	<u>4.411.660</u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

3.5 Toelichting op de balans

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Vrij besteedbaar vermogen

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Stichtingskapitaal		
Stand per 31 december	<u>45</u>	<u>45</u>
Bestemmingsreserves [6]		
Bestemmingsreserve	<u>2.214.256</u>	<u>853.140</u>
<i>Bestemmingsreserve</i>		
Stand per 1 januari	853.140	1.282.344
Bestemming resultaat boekjaar	<u>1.361.116</u>	<u>(429.204)</u>
Stand per 31 december	<u>2.214.256</u>	<u>853.140</u>

De bestemmingsreserve is bedoeld voor de kosten die verband houden met de revitalisering van NCDO. In 2016 is het resultaat van € 1.361.116 toegevoegd aan de bestemmingsreserve revitalisering. Conform het daartoe gedane voorstel aan bestuur, heeft stichting NCDO het resultaat van € 1.361.116 toegevoegd aan bestemmingsreserve revitalisering.

VOORZIENINGEN

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
	€	€
Overige voorzieningen [7]		
Voorziening reorganisatie 2014/2015	646.420	663.726
Voorziening reorganisatie 2015/2016	936.458	1.200.000
Voorziening reorganisatie 2010/2011	<u>1.285.964</u>	<u>1.455.402</u>
	<u>2.868.842</u>	<u>3.319.128</u>
<i>Voorziening ziekengeld</i>		
Stand per 1 januari	-	51.173
Mutatie af	-	(18.139)
Vrijval voorziening ten gunste van kortlopende schulden	<u>-</u>	<u>(33.034)</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>
<i>Voorziening reorganisatie 2014/2015</i>		
Stand per 1 januari	663.726	1.082.295
Mutatie af	<u>(17.306)</u>	<u>(418.569)</u>
Stand per 31 december	<u>646.420</u>	<u>663.726</u>

3.5 Toelichting op de balans

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
<i>Voorziening reorganisatie 2015/2016</i>		
Stand per 1 januari	1.200.000	-
Dotatie	-	1.200.000
Mutatie af	<u>(263.542)</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>936.458</u>	<u>1.200.000</u>
<i>Voorziening reorganisatie 2010/2011</i>		
Stand per 1 januari	1.455.402	1.564.449
Mutatie af	<u>(169.438)</u>	<u>(109.047)</u>
Stand per 31 december	<u>1.285.964</u>	<u>1.455.402</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
	€	€
Handelscrediteuren [8]		
Crediteuren	<u>81.621</u>	<u>98.589</u>
Overige schulden [9]		
Rekening courant schuld	-	4.578
Reservering vakantiedagen	<u>109.347</u>	<u>125.638</u>
	<u>109.347</u>	<u>130.216</u>

De reservering voor vakantiedagen is met € 16.291 afgenomen. Dit is mede gevolg van de in mindering gebrachte vakantiedagen van de vertrekkende medewerkers inzake reorganisatie in 2017.

3.5 Toelichting op de balans

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
	€	€
Overlopende passiva [10]		
Vooruitontvangen subsidiebedragen	1.200.000	-
Vooruitontvangen activiteitenkosten	279.735	174.983
Nog te betalen activiteitenkosten	16.704	40.749
Reservering accountantskosten	23.000	9.192
Nog te betalen organisatiekosten	10.369	33.482
	<u>1.529.808</u>	<u>258.406</u>

De vooruitontvangen subsidie van € 1.200.000 heeft betrekking op de eerste subsidietermijn van 2017.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen en belangrijke financiële verplichtingen

Huurverplichtingen

De stichting heeft een huurcontract per 1 januari 2017 opgezegd. Een voorschot van € 24.000 maakt onderdeel uit van de huurovereenkomst.

Huurtermijn per maand	€ 7.978	
Verplichting voor 1 jaar	€ 7.978 x 12	95.736

Operationele leaseverplichting

De stichting NCDO heeft de leaseverplichting met Canon tot en met december 2017 verlengd.

Huurtermijn per maand	€ 285,00	
Verplichting voor 1 jaar	€ 285,00 x 12	€ 3.420

3.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
	€	€	€
Subsidiebaten [11]			
Subsidie NCDO	4.000.000	4.000.000	5.000.000
Marktbaten [12]			
One World	1.074.584	680.000	749.607
Kaleidos research	337.480	337.000	474.977
Samsam	191.211	544.000	329.466
Overige baten	2.880	-	14.174
	<u>1.606.155</u>	<u>1.561.000</u>	<u>1.568.224</u>
Activiteitenlasten [13]			
Tekst en Beelden	149.317	105.000	-
Inhuur freelancers	600.915	570.500	908.990
Drukwerkkosten	297.333	375.000	590.335
Portiekosten	117.656	375.000	383.081
Abonnementkosten	33.190	57.000	153.349
Website	38.245	64.000	148.791
Activiteitenondersteuning/gadgets	90.904	53.000	147.958
Vormgeving	100.087	134.000	103.151
Communicatie	46.254	94.000	73.127
Overige kosten	114.839	62.500	29.340
	<u>1.588.740</u>	<u>1.890.000</u>	<u>2.538.122</u>
Lonen en salarissen [14]			
Brutolonen en salarissen	1.574.084	1.650.000	1.828.089
Vakantietoeslag	120.746	147.000	133.340
	<u>1.694.830</u>	<u>1.797.000</u>	<u>1.961.429</u>
Ontvangen uitkering ziekengeld	(37.268)	-	(27.747)
	<u>1.657.562</u>	<u>1.797.000</u>	<u>1.933.682</u>

Gedurende het jaar 2016 waren gemiddeld 35 werknemers in dienst op basis van een fulltime dienstverband. In het jaar 2015 waren dit 40 werknemers.

De daling van de personeelskosten is toe te wijzen door de reductie van het aantal fte's ten opzichte van 2015.

3.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
	€	€	€
Sociale lasten [15]			
Sociale lasten	253.015	210.000	283.814
Pensioenlasten [16]			
Pensioenpremie personeel	194.622	190.000	235.197
Afschrijvingen materiële vaste activa [17]			
Inventaris	49.431	55.000	59.879
Overige personeelskosten [18]			
Reis en verblijfkosten medewerkers	26.463	24.000	58.166
Woon-/werkverkeer	39.964	37.000	51.992
Scholings- en opleidingskosten	12.208	20.000	32.141
Lunchkosten en verteringen	8.513	8.000	23.370
Inrichting werkplek	-	-	12.235
Contributies & abonnementen	486	-	3.274
Representatie	1.128	3.000	1.124
Mutatie voorziening ziekengeld	(33.034)	-	(18.139)
Overige personeelskosten	(11.122)	8.000	(15.998)
	44.606	100.000	148.165
Huisvestingskosten [19]			
Huur	71.917	96.000	79.466
Servicekosten	53.745	24.000	48.071
Overige huisvestingskosten	3.027	5.000	8.505
	128.689	125.000	136.042
Kantoorkosten [21]			
Kosten automatisering	61.532	75.000	92.163
Contributies en abonnementen	25.238	11.000	55.035
Software licenties	23.894	47.000	43.922
Kantoorbenodigdheden	6.106	12.000	18.926
Printkosten	7.265	6.000	15.279
Netwerkaansluitingen	-	-	8.406
Portkosten	2.121	3.000	5.957
Drukwerk	-	-	5.445
Telecommunicatie	1.496	3.000	2.589
Computerbenodigdheden	932	5.000	1.810
Documentatie	-	-	534
	128.584	162.000	250.066

3.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
	€	€	€
Algemene kosten [22]			
Externe advies en ondersteuning	126.753	175.000	157.858
Accountantskosten	26.005	30.000	26.806
Kosten communicatie	14.489	25.000	24.047
Vacatiegelden RvT	14.858	16.000	17.922
Verzekeringen	6.951	10.000	7.232
Ondernemingsraad	746	4.000	2.086
Revitalisering	12.115	-	1.208
Representatiekosten	-	-	953
	<u>201.917</u>	<u>260.000</u>	<u>238.112</u>

Financiële baten en lasten

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten [24]

Rentebate deposito	<u>7.235</u>	<u>-</u>	<u>14.865</u>
--------------------	--------------	----------	---------------

De financiële baten betreffen renteinkomsten komen ten gunste van de exploitatie. De renteinkomsten worden in overeenstemming met de subsidievoorwaarden aangewend voor de financiering van activiteiten.

Rentelasten en soortgelijke kosten [25]

Bankkosten en provisie	<u>1.392</u>	<u>2.000</u>	<u>1.731</u>
------------------------	--------------	--------------	--------------

Bijzondere baten en lasten

Bijzondere baten [26]

Te verrekenen BTW (Pro Rata)	-	-	11.619
Bijzondere bate	-	-	2.602
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>14.221</u>

Bijzondere lasten [27]

Voorziening reorganisatie 2015/2016	-	-	1.200.000
Incidentele lasten	773	-	-
Resultaat NCDO oud	2.943	-	1.704
	<u>3.716</u>	<u>-</u>	<u>1.201.704</u>

3.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Directeur/bestuurder Prof. Dr. Arie de Ruijter is op 28 februari 2017 afgetreden.

Dhr. Jan Bouke Wijbrandt is op 1 maart 2017 als nieuwe directeur/bestuurder van NCDO aangesteld.

Op 3 maart 2017 heeft OneWorld een innovatiesubsidie van € 725.000 toegekend gekregen van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, - 9 JUNI 2017

portaal voor identificatieopkanden:

4. Overige gegevens

4.1 Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016

De jaarrekening 2016 is vastgesteld in de raad van toezicht vergadering gehouden op 30 mei 2017. Het bestuur heeft het bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

4.2 Controleverklaring van de accountant

De controleverklaring van de accountant is opgenomen na pagina 28.

5.1 Toelichting bezoldiging van Bestuurder en Raad van Toezicht (WNT)

Bezoldiging Directeur/Bestuurder

	2016	2015
Functie	Directeur	Directeur
Naam: Prof. Dr. Arie de Ruijter		
Duur Dienstverband	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband	0,5	1
Gewezen Topfunctionaris	Nee	Nee
Individueel WNT-maximum	168.000	163.000
Bezoldiging		
Beloning	60.601	122.281
Belastbare onkostenvergoedingen	2.981	6.576
Totaal bezoldiging	63.582	128.857

Overzicht vacatiegeld en onkosten Raad van Toezicht 2016 incl.BTW

Naam	2016	2015	WNT Norm 2016
Dhr. P van Geel (voorzitter)	4.250	4.250	26.850
Dhr. J.Hoekema (Vice-voorzitter)	3.625	3.625	17.900
Mv. A.Zoomers	3.000	3.000	17.900
Dhr. H.Mulder	3.000	3.000	17.900
Totaal	13.875	13.875	

Alle leden waren geheel 2016 lid van de Raad van Toezicht van Stichting NCDO.

the 1990s, the number of people with a diagnosis of schizophrenia has increased in many countries (1).

There is a growing awareness of the need to improve the quality of life of people with schizophrenia. This has led to a focus on the development of psychosocial interventions that can help people with schizophrenia to live more independently and to participate more fully in society (2).

One of the most important areas of research in this field is the development of self-help interventions. These interventions are designed to help people with schizophrenia to manage their symptoms and to improve their quality of life. They can be delivered in a variety of ways, including through self-help manuals, audio cassettes, and computer programs (3).

One of the most widely used self-help interventions is the *Self-Help Manual for People with Schizophrenia* (4).

This manual was developed by a team of researchers and clinicians and is designed to help people with schizophrenia to manage their symptoms and to improve their quality of life (5).

The manual covers a range of topics, including understanding schizophrenia, managing symptoms, and improving social skills. It is written in a clear and easy-to-understand style and includes a range of exercises and activities to help people to learn and practice the skills they need (6).

There is a growing body of evidence to suggest that the *Self-Help Manual for People with Schizophrenia* is an effective intervention (7).

One of the most recent studies to evaluate the effectiveness of the manual was conducted by a team of researchers from the University of Manchester (8).

This study found that people who used the manual for 12 weeks showed significant improvements in their quality of life and in their ability to manage their symptoms (9).

These findings suggest that the *Self-Help Manual for People with Schizophrenia* is a valuable resource for people with schizophrenia and their families (10).

There are a number of reasons why the manual is so effective. One of the main reasons is that it is designed to be user-friendly and easy to use (11).

The manual is written in a clear and simple style and includes a range of exercises and activities to help people to learn and practice the skills they need (12).

Another reason why the manual is so effective is that it is based on a range of evidence-based interventions (13).

These interventions have been shown to be effective in helping people with schizophrenia to manage their symptoms and to improve their quality of life (14).

Finally, the manual is designed to be used in a variety of settings, including in the home, in a community center, or in a hospital (15).

This makes it a very flexible and accessible resource for people with schizophrenia and their families (16).

In conclusion, the *Self-Help Manual for People with Schizophrenia* is a valuable resource for people with schizophrenia and their families (17).

It is designed to help people with schizophrenia to manage their symptoms and to improve their quality of life (18).

There is a growing body of evidence to suggest that the manual is an effective intervention (19).

One of the most recent studies to evaluate the effectiveness of the manual was conducted by a team of researchers from the University of Manchester (20).

This study found that people who used the manual for 12 weeks showed significant improvements in their quality of life and in their ability to manage their symptoms (21).

These findings suggest that the *Self-Help Manual for People with Schizophrenia* is a valuable resource for people with schizophrenia and their families (22).

There are a number of reasons why the manual is so effective. One of the main reasons is that it is designed to be user-friendly and easy to use (23).

The manual is written in a clear and simple style and includes a range of exercises and activities to help people to learn and practice the skills they need (24).

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling te Amsterdam.

Deze controleverklaring wordt afgegeven ten behoeve van het ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15.

Wij hebben de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2016 en de staat van baten en lasten over 2016 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties zonder winststreven' en in overeenstemming met de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15 alsmede de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, en met inachtneming van het controleprotocol alsmede het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties zonder winststreven' en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Tevens hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de subsidievoorwaarden zoals genoemd in de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15.

Beperking in gebruik en verspreidingskring

De controleverklaring is opgesteld voor het ministerie van Buitenlandse Zaken met als doel Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling in staat te stellen te voldoen aan de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15. Hierdoor is de controleverklaring mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. De controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling en het ministerie van Buitenlandse Zaken en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Amsterdam, 9 juni 2017

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
G. Visser RA

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling te Amsterdam.

Deze controleverklaring wordt afgegeven ten behoeve van het ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15.

Wij hebben de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2016 en de staat van baten en lasten over 2016 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties zonder winststreven' en in overeenstemming met de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15 alsmede de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, en met inachtneming van het controleprotocol alsmede het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties zonder winststreven' en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Tevens hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de subsidievoorwaarden zoals genoemd in de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15.

Beperking in gebruik en verspreidingskring

De controleverklaring is opgesteld voor het ministerie van Buitenlandse Zaken met als doel Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling in staat te stellen te voldoen aan de subsidiebeschikking d.d. 16 januari 2015 met kenmerk DSO/MO-016/15. Hierdoor is de controleverklaring mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. De controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling en het ministerie van Buitenlandse Zaken en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Amsterdam, 9 juni 2017

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
G. Visser RA

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties zonder winststreven', en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en de Regeling Controleprotocol WNT 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het rapport;
- het bestuursverslag
- de overige gegevens; en
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties zonder winststreven'.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties zonder winststreven' en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur/de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 9 juni 2017

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
G. Visser RA